

LESBRIEF

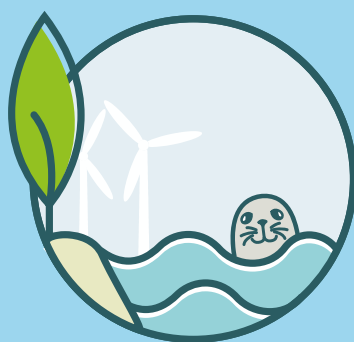

LES 7 LANDBOUW: EEN NATUURRIJKE SCHOOLTUIN ONDERDEEL VAN HET LESPAKKET DUURZAME TOEKOMST

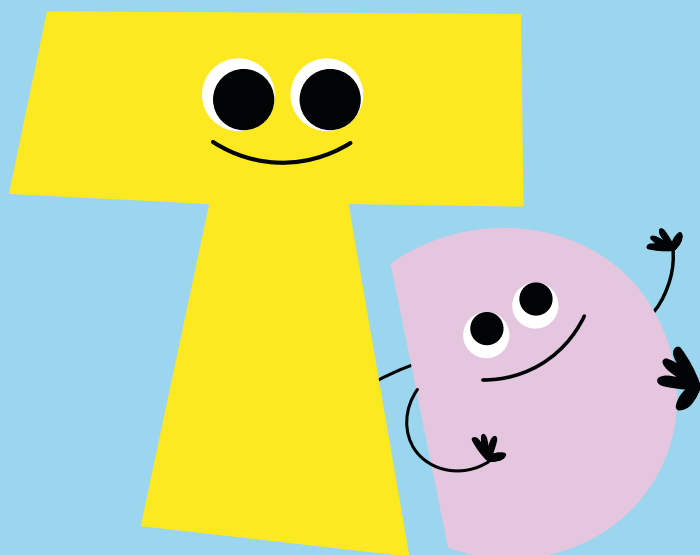
GROEP 7/8

Deze lesbrief is onderdeel van het Lespakket 'Duurzame Toekomst voor de bovenbouw van IVN Natuureducatie en NME Zeeland.

ivn natuur
educatie

**NATUUR & MILIEU
EDUCATIE ZEELAND**

www.lespakketduurzametoekomst.nl
© IVN Natuureducatie
© NME Zeeland
© NME SD

In deze les

In deze les staat het thema “Volhoudbare Landbouw” centraal. Dit is een duurzame manier van landbouw, waarbij rekening wordt gehouden met de natuur en het klimaat. De leerlingen doen onderzoek naar de mogelijkheid van volhoudbare landbouw in de buurt en op het plein, in de vorm van een schooltuin. Dit is een moestuin op of in de buurt van het schoolplein. Als de school al een schooltuin heeft, wordt deze onder de loep genomen. Er wordt een advies opgesteld voor het aanleggen of verbeteren van een schooltuin.

Lesduur

- Introductie: 30 min
- Opdracht 1: 60 min
- Opdracht 2: 60 min

Kerdoelen

- Kerndoel 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
- Kerndoel 40: De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.
- Kerndoel 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing.

Leerdoelen

- De leerlingen leren hoe er rekening gehouden kan worden met de natuur bij het verbouwen van voedsel.
- De leerlingen onderzoeken wat de beste plek is om een schooltuin aan te leggen op het schoolplein of onderzoeken welke natuurlijke maatregelen er nog missen.
- De leerlingen onderzoeken of de bodem geschikt en/of gezond is voor het aanleggen van een schooltuin met behulp van de tuinbodemcheck.
- De leerlingen onderzoeken welke natuurlijke maatregelen zij in en rondom de schooltuin op het schoolplein kunnen uitvoeren en maken hier een schetsontwerp voor.

Benodigdheden

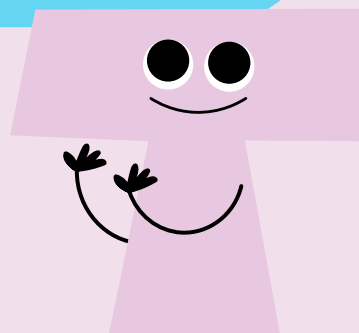
Kijk op www.lespakketduurzametoekomst.nl voor alle video's, werkbladen, afbeeldingen en links die bij deze les horen.

Introductie:

- Kennisvideo van deze les: 'Van bodem tot bord'
- Bijlage 1A: 'Checklist schooltuin locatie' of Bijlage 1B: 'Bingokaart natuur in je schooltuin' (1 per groepje geprint op A4 formaat)
- Potlood

Opdracht 1:

- Tuinbodemcheck (elke test 1 keer geprint op A4 formaat)
- Benodigdheden tuinbodemcheck (materiaal staat in de tuinbodemcheck kaarten)

Benodigdheden

Opdracht 2:

- Wit A4 papier per leerling
- Potloden per leerling
- Dobbelsteen
- Bijlage 2: 'Schooltuinopties' (1 keer geprint per tafelgroepje op A4 formaat)
- Bijlage 3: 'Schooltuingebeurtenissen' (1 keer geprint op A4 formaat)

Vorbereiding

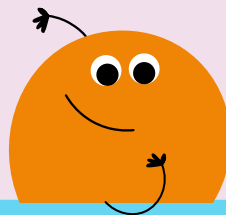
Kijk op www.lespakketduurzametoekomst.nl voor alle video's, werkbladen, afbeeldingen en links die bij deze les horen. Bekijk ter voorbereiding op deze les het kennisfilmpje en lees de lesbrief en de achtergrondinformatie goed door. Verzamel de benodigde materialen en print de bijlagen en werkbladen uit. Vraag de tuinbodemcheck aan via www.ivn.nl/aanbod/onder-het-maaiveld/doe-de-tuinbodemcheck/. Druk de verschillende tests elk op een apart blad af. Bepaal of je álle tests wil doen, of je deze klassikaal wil uitvoeren of in groepjes. Verzamel de benodigde materialen voor de test (staan op de tuinbodemcheckkaarten).

Wandfries: leg het proces vast.

Op de wandfries komen de resultaten van deze les te staan.

Introductie (30 min)

Levende relaties

Benodigdheden

Kijk op www.lespakketduurzametoekomst.nl voor alle video's, werkbladen, afbeeldingen en links die bij deze les horen.

- Kennisvideo van deze les: 'Van bodem tot bord'
- Bijlage 1A: 'Checklist schooltuin locatie' of Bijlage 1B: 'Bingokaart natuur in je schooltuin' (1 per groepje geprint op A4 formaat)
- Potlood

Vorbereiding

Zet het filmpje klaar op het bord en print de checklists of de bingokaarten uit.

Aan de slag

Vraag, bijvoorbeeld tijdens het 10-uurtje of de lunch, welke etenswaren (of drinken) de kinderen mee hebben. Welke daarvan komen van de boerderij? Stel daarna een aantal verdiepende vragen, zoals:

- Hoe wordt dit eten/drinken gemaakt? Heeft iemand dat wel eens gezien?
- Wat heb je van de natuur nodig om dit product te maken? Bijvoorbeeld regen, zon, gezonde bodem, eten voor de koeien die melk/vlees produceren etc.

Bekijk de Kennisvideo van deze les: 'Van bodem tot bord'

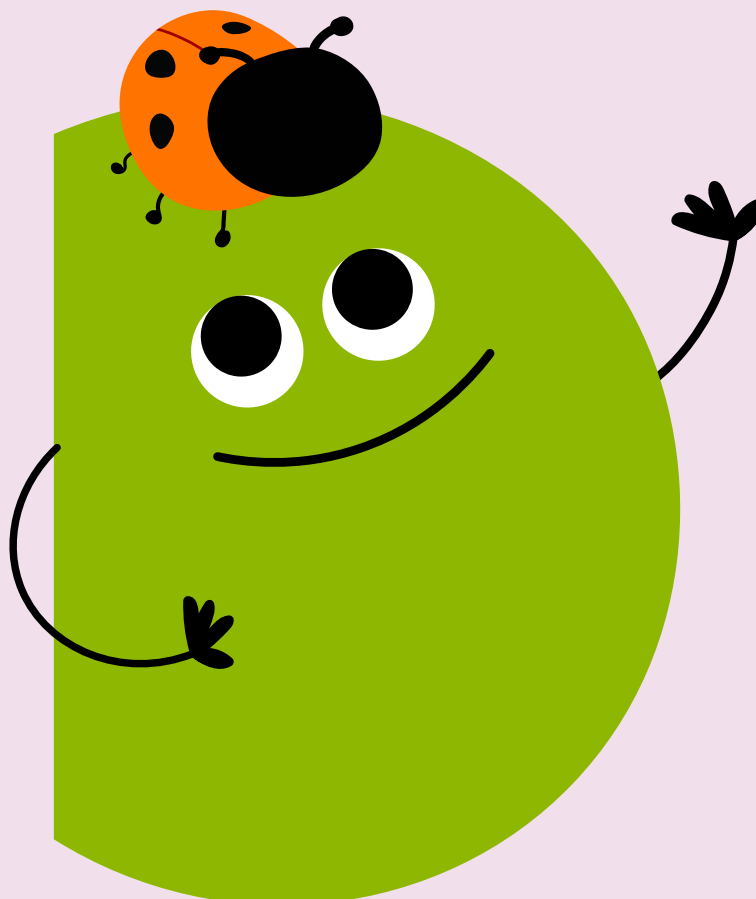
Vraag de leerlingen welke maatregelen de boer in het filmpje neemt om samen te werken met de natuur en zo de natuur zelf te ondersteunen, maar ook de opbrengst/de oogst zo groot mogelijk te maken. Voorbeelden die in het filmpje genoemd worden, zijn:

- Niet alleen gras, maar ook andere planten, zoals klaver in het weiland.
- Maaien om de nesten van de weidevogels heen.
- Insectenhotels plaatsen.
- Oorwurmhuisje: oorwurmen bestrijden bladluizen.
- Bijenkasten: Bijen bestuiven de planten. Zo komen er groenten en vruchten aan.
- Bloemen langs de akkers: bestuivende insecten komen hierop af.

Bespreek dan met de leerlingen dat je ook voedsel zélf kunt maken; in een schooltuin! Hebben jullie al een schooltuin? Dan gaan we met de volgende opdracht kijken hoeveel natuur er al aanwezig is in die schooltuin. Is er nog geen schooltuin? Dan gaan we op zoek naar de beste plek om een schooltuin aan te leggen.

Opdracht: Natuur in je schooltuin bingo

Verdeel de klas in groepjes van twee en deel bijlage 1A (de checklist) of 1B (de bingokaart) uit. Laat de leerlingen op het plein (als er geen schooltuin is) op zoek gaan naar een geschikte plek voor een schooltuin met behulp van de checklist of aan de slag gaan met de bingokaart (als er al wel een schooltuin is). Bespreek na 10 minuten de resultaten na. Wat zijn de bevindingen van de leerlingen? Wat is een goede plek voor een schooltuin, waarom? Of, welke natuurlijke maatregelen zouden we nog kunnen treffen in onze schooltuin?

Opdracht 1 (60 min)

(School)tuinbodemcheck

Benodigdheden

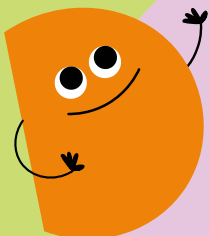
Kijk op www.lespakketduurzametoekomst.nl voor alle video's, werkbladen, afbeeldingen en links die bij deze les horen.

- Tuinbodemcheck (elke test 1 keer geprint op A4 formaat)
- Benodigdheden tuinbodemcheck (materiaal staat in de tuinbodemcheck kaarten)

Aan de slag

Bespreek met de leerlingen nog een keer kort de resultaten van de schooltuinbingo. Van de bodem weten we nu eigenlijk nog niet precies of deze geschikt is. Vertel de leerlingen dat de bodem een belangrijke schakel vormt in de voedselkringloop. In onderstaand kader wordt dit nader toegelicht. Bodemdieren, bacteriën en schimmels zorgen ervoor dat natuurlijk afval weer wordt omgezet in voedingsstoffen. In deze les gaan we onderzoeken wat de kwaliteit is van de schooltuinbodem of de bodem waar de schooltuin gaat komen.

Benoem de betekenis van **voedselkringloop** (zie kader).

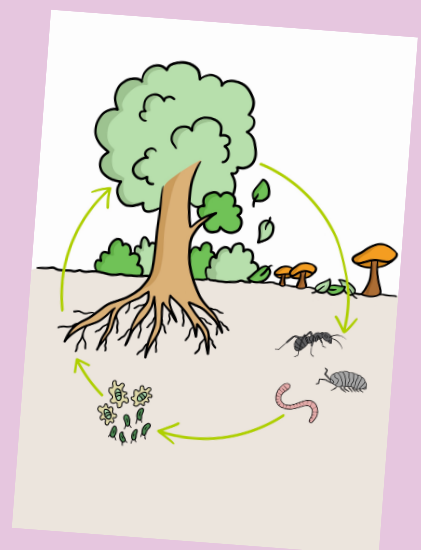
Betekenis voedselkringloop

Een voedselkringloop is een leefgemeenschap waar planten, dieren en schimmels met elkaar leven. Allemaal hebben ze voedsel nodig om te groeien en daarom eten ze elkaar. Een deel van die voedseldeeltjes komt, nadat ze gegeten zijn, weer terug in de kringloop; zij blijven dus in een kringetje rondgaan. In een voedselkringloop heb je verschillende rollen:

Producenten (de planten): zij máken voedsel. Met behulp van fotosynthese zetten ze zonlicht, koolstofdioxide en water om in zuurstof en suiker

Consumenten (de dieren): zij eten de producenten (de planten) of ze eten elkaar.

Reducenten (schimmels, bacteriën en bodemdieren): zij maken het natuurlijke afval kleiner en ruimen het op.

Opdracht: tuinbodemcheck

Doorloop de vier tests van de tuinbodemcheck klassikaal of in groepjes. Je kunt de klas bijvoorbeeld verdelen in 4 expertgroepjes, die allemaal een andere test uitvoeren. Je kunt ook de hele klas in groepjes van 3 leerlingen verdelen en elke test meerdere keren uitzetten en na elkaar uitvoeren. Je kunt de tests ook in circuitvorm uitvoeren, waarbij je elke test twee keer uitzet en de leerlingen in groepjes van 3 elke test zelfstandig laat uitvoeren.

Laat de leerlingen aan de slag gaan met de tuinbodemchecks.

Nabespreken

Bespreek de resultaten van de tests na.

- Wat was de waterdoorlaatbaarheid? Is dit goed of kan dit beter? Hoe zouden we dit kunnen verbeteren?
- Welke bodemdieren zijn er gevonden en hoeveel regenwormen zaten er in de grond?
- Hoe zouden we de bodem uitnodigender kunnen maken voor wormen en andere bodemdieren?
- Wat waren de resultaten van de waterkersproef?
- Is de bodem geschikt of ongeschikt voor een school?

Resultaten op de wandfries

Noteer een aantal bevindingen op de wandfries tijdens het nabespreken.

Opdracht 2 (60 min)

Ontwerp een schooltuin

Benodigdheden

Kijk op www.lespakketduurzametoekomst.nl voor alle video's, werkbladen, afbeeldingen en links die bij deze les horen.

- Wit A4 papier per leerling
- Potloden per leerling
- Dobbelsteen
- Bijlage 2: 'Schooltuinopties' (1 keer geprint per tafelgroepje op A4 formaat)

Duurzame tip: gebruik kladpapier voor deze opdracht.

Aan de slag

In de vorige les hebben de leerlingen kennis gemaakt met voedselketens en hebben ze geleerd waarom deze zo belangrijk is voor de schooltuin. Ze hebben onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bodem. In deze les gaan de leerlingen zelf een schooltuin ontwerpen, waarbij ze gebruik maken van (rekening houden met) natuurlijke maatregelen. Aan de hand van een aantal gebeurtenissen komen zij erachter of hun ontwerp ook tegen verschillende omstandigheden bestand is.

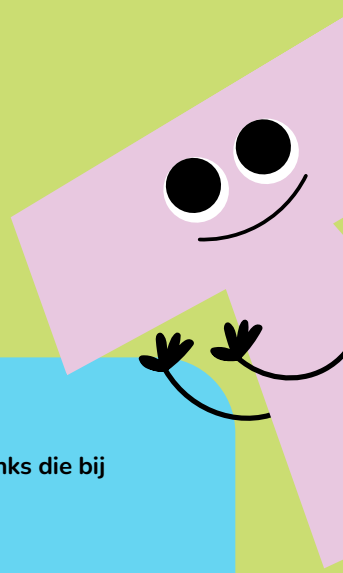
Vorbereiding schooltuin ontwerpspel

Deel een wit A4 papier aan elke leerling uit en laat de leerlingen dit in 12 vakjes vouwen. Deel ook de kaart uit met alle opties voor hun schooltuin (bijlage 2). In negen vakjes mogen zij één van de onderdelen van deze kaart tekenen om zo hun eigen schooltuin te vormen. Ze kleuren de rand van het vakje en tekenen het icoon erin. Ze mogen ook één element vaker tekenen, zoals 3 vakjes met graan of 2 vakjes met appelbomen. De drie vakjes aan de rechterkant zijn bedoeld voor maatregelen. Die staan ook op de kaart en beschermen de schooltuin van de leerlingen tegen bepaalde gebeurtenissen. Vertel dat je over 20 minuten deze gebeurtenissen voor gaat lezen, maar vertel nog niet wat deze zijn. De bedoeling van het spel is om alle 9 vakjes met gewassen of dieren van jouw schooltuin te behouden.

Opdracht: speel het schooltuin ontwerpspel

Als iedereen zijn/haar schooltuin heeft voorbereid en maatregelen heeft gekozen, begint het spel. Laat drie keer een leerling dobbelen en lees daarna zelf de bijbehorende gebeurtenis (van bijlage 3) voor aan de hele klas. Soms moeten leerlingen vakjes met teelt wegstrepen. Wie heeft aan het einde van het spel nog de meeste vakjes over? Hoe komt dat?

Speel het spel daarna nogmaals. Nu weten de leerlingen beter wat zij kunnen verwachten. Maken ze nu dezelfde keuzes? Of, kiezen zij voor een ander soort teelt of maatregel? Laat de leerlingen een nieuwe schooltuin tekenen op de achterkant van hun vorige tekening en speel het spel nogmaals.

Advies voor schooltuin

Bespreek het spel nu na:

- Wat hebben de leerlingen veranderd aan hun schooltuin in het spel? Werkte dat beter of minder goed?
- Welke maatregelen kun je in de schooltuin toepassen?
- Als jullie al een schooltuin hebben: Welke maatregelen ontbreken nog in de schooltuin?
 - Zie je de effecten daarvan ook terug in de schooltuin? Is er bijvoorbeeld veel ongedierte of groeien bepaalde groenten niet goed?

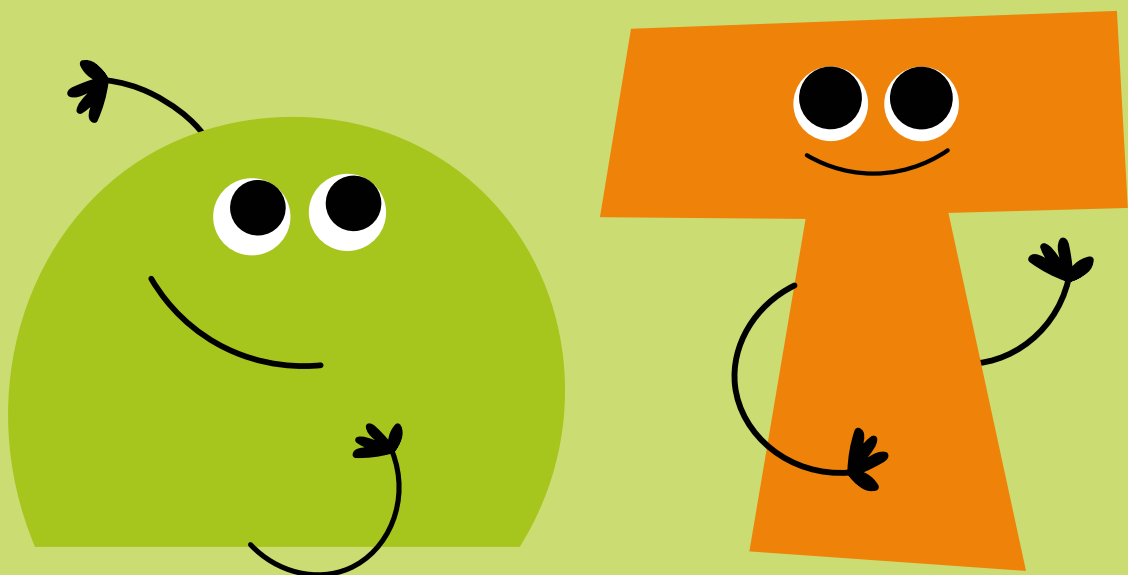
Teken (op een vel papier) op het bord één schooltuin waarin je alle goed werkende maatregelen en tips van de leerlingen verwerkt tot één superschooltuin.

Dit is het resultaat van deze les, een ontwerp voor jullie schooltuin. Jullie kunnen met dit ontwerp een schooltuin aanleggen of jullie bestaande schooltuin verbeteren.

Wandfries: leg de resultaten vast

Plaats het schooltuinontwerp op de wandfries. Bewaar de persoonlijke ontwerpen goed.

Einde les

Achtergrondinformatie

Voedselkringloop: Een voedselkringloop is een leefgemeenschap waar planten, dieren en schimmels met elkaar leven. Allemaal hebben ze voedsel nodig om te groeien en daarom eten ze elkaar. Een deel van die voedseldeeltjes komt, nadat ze gegeten zijn weer terug in de kringloop; zij blijven dus in een kringetje rondgaan.

In een voedselkringloop heb je verschillende rollen:

- **Producenten** (de planten), zij maken voedsel. Met behulp van fotosynthese zetten ze zonlicht, koolstofdioxide en water om in zuurstof en suiker.
- **Consumenten** (de dieren), zij eten de producenten (de planten) of ze eten elkaar.
- **Reducenten** (schimmels, bacteriën en bodemdieren), zij maken het natuurlijke afval kleiner en ruimen het op.

Het is belangrijk dat alle elementen voor een kringloop aanwezig zijn om de eindproducten zoals melk, boter, aardappelen, graan in het schap te krijgen en beschikbaar te maken voor de mens. De natuur is daarvoor onmisbaar en bepaalt de opbrengst en de kwaliteit van het eindproduct.

Natuur op de boerderij: Duurzaam betekent letterlijk 'geschikt om te duren': iets wat je lang kunt gebruiken. Het land hebben boeren steeds opnieuw nodig om voedsel op te verbouwen en daarmee een inkomen te verdienen. Het is dus belangrijk voor hen om daar goed voor te zorgen, zodat er steeds opnieuw planten op blijven groeien of dieren van kunnen eten. Steeds meer boeren werken samen met de natuur door deze de ruimte te geven en de krachten van de natuur te gebruiken bij het produceren van voedsel. Goed voor de boer én goed voor de natuur. Op deze manier draagt een boer ook bij aan het vergoten van de biodiversiteit, het versterken van de kwaliteit van bodem, water en het landschap.

Gezonde bodem: Een rijk bodemleven is essentieel voor alles wat zich boven de grond bevindt: planten, vogels en andere dieren – en de mens. Op het platteland maar ook in de stad. Want een gezonde bodem houdt water vast (voorkomt dus wateroverlast), slaat koolstof op (klimaat), zorgt voor natuurlijke plaagbestrijding (minder pesticiden), natuurlijke waterzuivering (drinkwatervoorziening) en voor een mooie omgeving.

Een gezonde bodem is erg belangrijk voor de productie van voedsel. Als er veel bodemleven is, dan zorgt dat voor goede afwatering. Regenwormen zijn hiervoor belangrijke bodemverbeteraars. Ze maken verticale gangetjes waardoor het water makkelijk wegloopt. Er vormt zich zo een gangenstelsel dat de bodemstructuur blijft verbeteren, waardoor water beter wordt vastgehouden en er weer meer bodemleven ontstaat. Een weiland met bijvoorbeeld kruidenrijkgrasland, waar ook andere planten groeien dan alleen gras, trekt insecten en daardoor weer vogels aan. Veel voorkomende bloemen in de wei zijn o.a. witte klaver, fluitenkruid, boerenwormkruid, ereprijs, en lupine. De koe haalt uit het gras de voedingsstoffen die het nodig heeft om te leven en om melk te maken. Daarnaast zorgen deze planten ook voor een gezonde bodem. Ook weidevogels vinden het een fijne plek als er meer dan alleen gras groeit.

Bijlagen

Bijlage 1A Checklist schooltuin locatie

Wat is de beste plek voor mijn schooltuin?

Bepaal de beste plek aan de hand van de checklist. Welke plek voldoet aan de meeste voorwaarden?

☐		Zonlicht: op deze plek krijgen de plantjes voldoende zonlicht. Groenteplantjes hebben wel 6 tot 8 uur zon per dag nodig om te kunnen groeien. Om te bepalen hoeveel zon er is op deze plek, bepaal je eerst de windrichtingen: ○ De zon komt op in het oosten ○ Gaat via het zuiden langs de hemel ○ En gaat weer weg in het westen Gebruik eventueel een kompas (op een telefoon) om de windrichtingen te bepalen. Als de zon hoog aan de hemel staat, waar komen de schaduwen dan terecht?
☐		Windbescherming: door te veel wind kunnen kwetsbare plantjes knakken. Waar komt de wind vandaan en staan de plantjes hier uit de wind?
☐		Water: de schooltuin krijgt hier makkelijk water door de regen of doordat het watertappunt vlak in de buurt is.
☐		Gezonde bodem: de bodem bestaat al uit aarde of op deze plek kunnen er makkelijk een paar tegels uit. Het zand onder de tegels kan vervangen worden door aarde.
☐		Eten voor dieren: er is extra ruimte voor bijvoorbeeld een strook met bloemen voor de bijen.
☐		Schuil/slaapplaats voor dieren: er is extra ruimte voor bijvoorbeeld een rommelhoekje voor egels.

Dit is de beste plek voor een schooltuin. Teken of omschrijf de plek:

Bijlage 1B Bingokaart natuur in je schooltuin

Is mijn schooltuin al natuurlijk? Vink alle vakjes

Stroken- of vakkenteelt <i>Door verschillende groentes naast elkaar te telen, neemt de hoeveelheid ziektes af.</i>	Composthoop 	Rondom extra bloemen
Insectenhotel of oorwormenpotjes <i>De insecten die hier verblijven, helpen met het bestrijden van diertjes die je oogst opeten.</i>	Vogelhuisjes 	Bomen en struiken rondom <i>Vogels en andere behulpzame dieren kunnen hier schuilen.</i>
Een poel of wadi waar water in blijft staan 	Bijenhotel/kast <i>Bijen helpen met bestuiven, waardoor de planten in je schooltuin vruchten gaan dragen.</i>	Rommelhoekje <i>Verschillende behulpzame dieren schuilen graag in rommelhoekjes, zoals egels die slakken eten.</i>

Bijlage 2 schooltuinopties

Ontwerp zelf een schooltuin! Leg jouw witte A4 papier horizontaal neer en vouw er 12 vakjes in, zodat je horizontaal 4 vakjes hebt en verticaal 3. In elk vakje mag je straks een onderdeel van onderstaande lijst tekenen of opschrijven. In **9 vakjes teken je iets van 'groenten of fruit'**. Geef de rand van het vakje dezelfde kleur en teken het icoon na of schrijf het woord. Je mag ook dingen dubbel gebruiken, dus twee, drie of vier vakjes met aardappels zijn geen probleem! In de **3 vakjes aan de rechterkant teken je iets van 'maatregelen'**, dat moeten wel 3 verschillende dingen zijn.

Groenten (kleur deze vakjes groen en kies een groente hieronder):

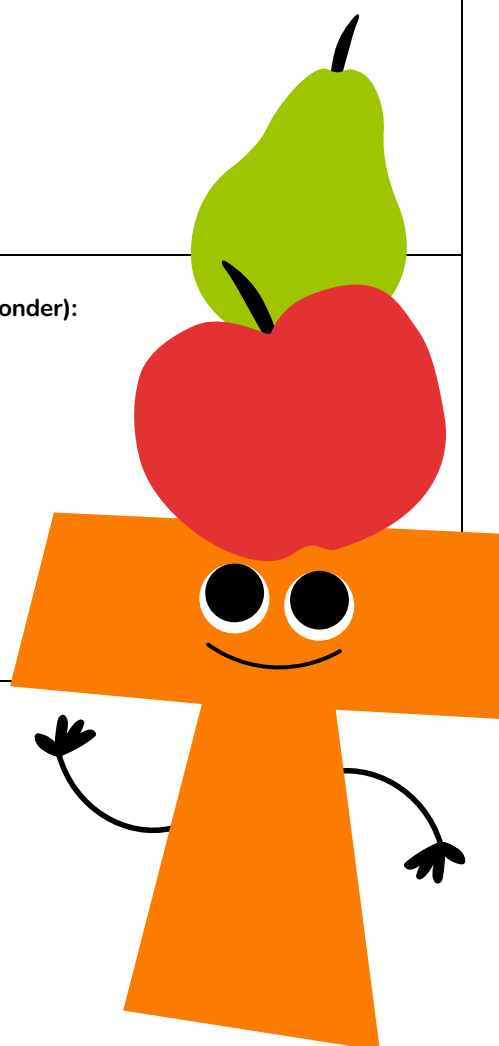
- Aardappels
- Boerenkool
- Broccoli
- Sla
- Boontjes
- Tomaten
- Paprika
- Komkommers

Fruit (kleur deze vakjes rood en kies fruit hieronder):

- Appelbomen
- Perenbomen
- Kersenbomen
- Pruimenbomen
- Bessen: zoals frambozen en bramen

Maatregelen (kleur deze vakjes blauw en kies een maatregel hieronder):

- Bloemrijke randen langs je schooltuin
- Bomen en struiken
- Bijenhotels en rommelhoekjes voor bijen
- Insectenhotels en oorwormenpotjes
- Takkenril
- Poel of wadi waar water in blijft staan
- Vogelhuisjes
- Composthoop

Bijlage 3 schooltuingebeurtenissen

Laat drie keer een leerling dobbelen en lees daarna zelf de bijbehorende gebeurtenis voor aan de hele klas. Soms moeten leerlingen vakjes met teelt wegstrepen.

1 Fruit	Als je een hap van jouw versgeplukte appel wil nemen, zie je het ineens: er zit een gat in! Kleine beestjes zoals slakken, mieren en rupsen lusten er ook wel een hapje van het overheerlijke fruit dat je kweekt. Gelukkig kunnen vogels jou op een natuurlijke manier helpen. Heb je bomen en vogelhuisjes om hen uit te nodigen? Dan is er niets aan de hand. Heb je dit niet? Dan streep je de helft van het totale aantal vakjes fruit weg. Bij een oneven aantal rond je naar boven af (bij 3 vakjes, streep je er dus 2 weg).
2 Groenten	Het regent, het regent, de pannetjes worden nat... Het is nat, heel nat. Door al die regen dreigen de wortels van jouw planten te verrotten. Heb je een poel of wadi? Dan kan het water weg en worden jouw planten beschermd. Zo niet, dan streep je al jouw groenten weg.
3 Fruit	Het gaat niet goed met de wilde bij: van de 359 soorten die in Nederland leven is ruim de helft bijna of geheel uitgestorven. Dat is geen goed nieuws voor jouw fruit. Zonder de bestuiving, die bijen veroorzaken, ontstaan er geen vruchten aan de planten en bomen. Als jij de wilde bij extra geholpen hebt met een zogenaamde 'bed and breakfast': een plek om te eten en een plek om te slapen, te overwinteren en nestelen, dan is er niets aan de hand. Heb jij voor de maatregel bloemrijke randen of bijenhôtels gezorgd? Dan is er niets aan de hand. Heb je die niet? Dan streep je jouw fruitbomen en –planten weg.
4 Groenten en Fruit	Ah-oh, er heerst een plant-ziekte en jouw boerderij wordt helaas ook besmet. Als je veel van dezelfde soort planten bij elkaar hebt staan, besmetten ze elkaar gemakkelijk. Heb je méér dan vakje van dezelfde soort planten naast elkaar staan (dus bijvoorbeeld twee vakjes aardappels naast elkaar)? Dan herstellen deze planten helaas niet van de ziekte. Streep deze weg. Het gaat om álle soorten groenten en fruit waar je meer dan één van naast elkaar hebt staan.
5 Groenten	Krch, krch, krch... Horen jullie ook geknaag? Het is een plaag! Kleine torretjes eten de bladeren van jouw planten op tot ze kaal zijn. Tenzij... je aandacht hebt besteed aan de biodiversiteit op jouw boerderij. Oorwormen en vogels lusten namelijk wel een hapje van deze plaagdieren! Heb jij één van deze maatregelen gekozen? Dan zijn jouw gewassen beschermd: insectenhôtels en oorwormenpotjes, takkenril, bloemrijke randen of vogelhuisjes. Heb je dat niet? Dan streep je de helft van het totale aantal vakjes groenten weg. Bij een oneven aantal rond je naar boven af (bij 3 vakjes, streep je er dus 2 weg).
6 Groenten en fruit	Heb jij goed voor de biodiversiteit gezorgd door één van de volgende maatregelen te treffen? Dan is dit een extra vruchtbaar jaar voor jou. - Bloemrijke randen langs je schooltuin - Bomen en struiken - Bijenhôtels en rommelhoekjes voor bijen - Insectenhôtels en oorwormenpotjes - Takkenril - Vogelhuisjes De fruitbomen en groenten in jouw schooltuin groeien extra hard en geven veel vruchten en grote groenten. Je wint zelfs een prijs met jouw lekkere oogst! Herstel twee verloren vakjes groenten of fruit door de streep uit te gummen.

LES 7 LANDBOUW: EEN NATUURRIJKE SCHOOLTUIN

Deze lesbrief is onderdeel van het lespakket Duurzame Toekomst van NME Zeeland en IVN Natuureducatie.

NATUUR & MILIEU
EDUCATIE ZEELAND

ivn natuur
educatie